

Οί «θεραπείες» τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης - (Christian Science)

τοῦ Πρωτοπρ. Κυριακοῦ Τσουροῦ
Γραμματέως τῆς Σ.Ε. ἐπί τῶν αἰρέσεων

Στό κείμενο αὐτό θά προσεγγίσουμε ἓνα παράδειγμα αἰρετικῆς διδασκαλίας περὶ «θεραπείας», ὅπως αὐτή ἀναπτύσσεται στήν κίνηση τῆς «Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης» καί μάλιστα ὡς τό κύριο χαρακτηριστικό της. Ἡ κίνηση αὐτή, παρά τόν παραπλανητικό τίτλο της, δέν εἶναι χριστιανική, ἐφ' ὅσον, ὅπως θά δοῦμε, βασιζέται σέ ἐξωχριστιανικές δοξασίες. Ἄς δοῦμε λοιπόν πρωτίστως, τήν ταυτότητα τῆς κίνησης αὐτῆς, καθ' ὅσον αὐτή ἢ ἴδια ἢ ταυτότητα ἀποκαλύπτει τόν ἀντιχριστιανικό χαρακτήρα τῆς διδασκαλίας αὐτῆς.

α) Τίτλος - ἴδρυση

Ἡ «Χριστιανική Ἐπιστήμη» (Χ.Ε.) εἶναι γνωστή καί ὑπό τόν τίτλο «Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, Ἐπιστήμονος» (ἢ Ἐπιστήμων). Ἰδρύθηκε ἀπό τήν Ἀμερικανίδα Mary Baker Eddy (1821- 1910)¹ τό 1879, ὅμως ἐμφανίζεται ἐπισήμως τό 1892, μέ τήν ἴδρυση τῆς «Πρώτης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ Ἐπιστήμονος» ἢ «Πρώτη Μητέρα Ἐκκλησία», στή Βοστώνη τῆς Μασαχουσέτης. Ἐν τῷ μεταξύ, τό 1875, ἡ Baker ἔχει ἐκδώσει τό βασικό βιβλίο της «Ἐπιστήμη καί Ὑγεία μέ κλειδί τῶν Γραφῶν», τό ὁποῖο ἀποτελεῖ τό «ἱερό» βιβλίο τῶν «Χριστιανῶν Ἐπιστημόνων», παράλληλα μέ τήν (παρερμηνευόμενη) Ἁγία Γραφή.

Ἡ Baker ὑπεστήριζε ὅτι τό 1866 «θεραπεύτηκε ἀπό ἓνα ἀπειλητικό γιά τή ζωή της τραυματισμό, ἐνῶ μελετοῦσε τήν Ἁγία Γραφή. Αὐτό τῆς ἔδωσε θαυμάσια διορατικότητα σχετικά μέ τό πῶς θεράπευε ὁ Ἰησοῦς»², καί τότε ἀνακάλυψε τήν «Χριστιανική Ἐπιστήμη».

Ἡ «Μητέρα Ἐκκλησία», μέ ἔδρα τήν Βοστώνη, ἔχει, σύμφωνα μέ τά δικά τους στοιχεῖα, περίπου 1750 κλάδους σέ 80 χώρες. Στή χώρα μας ἡ Χ.Ε. δραστηριοποιεῖται ἀπό τό 1907, μέ ἔδρα τήν Ἀθήνα (ὁδός Βησσαρίωνος 7 καί 4 - Ἀναγνωστήριο), ἐκδίδει δέ καί κυκλοφορεῖ τό περιοδικό «Ὁ Κήρυκας τῆς Christian Science» (καί στά ἑλληνικά). Χρησιμοποιεῖ κυκλική σφραγίδα, ἡ ὁποία περιέχει κεκλιμένο σταυρό ἐντός στέμματος καί φέρει κυκλικά τίς Γραφικές φράσεις: «Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε – Νεκρούς ἐγείρετε – Λεπρούς καθαρίζετε – Δαιμόνια ἐκβάλλετε». (Ὅπως παραδόξως, ἡ σφραγίδα αὐτή εἶναι σχεδόν ταυτόσημη μέ τή σφραγίδα πού χρησιμοποιοῦσε ἡ ἐταιρεία «Σκοπιά» τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά» μέχρι τίς 15.10.1931).

¹ Τό ἐπίθετο Eddy προέρχεται ἀπό τόν τρίτο σύζυγό της.

² Ἰστοσελίδα Christian Science, Τί εἶναι ἡ Χριστιανική Ἐπιστήμη.

β) Χαρακτηριστικά

Συνοπτικά, πρέπει να αναφέρουμε, ότι ή Χ.Ε. εντάσσεται στις κινήσεις που αποδέχονται τή «θεϊκότητα» του ανθρώπου και τή δύναμη τής «θετικής σκέψης» και αποτελεί ρεύμα τής τάσεως που ονομάστηκε «νέο πνεύμα» ή «νέα σκέψη». Δεν ανήκει στις ομάδες τής «Νέας Έποχής», καίτοι έχει πολλά κοινά χαρακτηριστικά μ' αυτές. Η τάση αυτή σχετίζεται με τις θεωρίες του Franz Anton Mesmer (1734 - 1815), τον Μεσμερισμό, ο οποίος μιλούσε για «μαγνητικό υγρό» και «ζωϊκό μαγνητισμό» που διαπερουν δηθεν τον άνθρωπο και τον συνδέουν με το σύμπαν. Διαταραχή αυτού του υγρού σημαίνει ασθένεια, αποκατάσταση τής ροής του σημαίνει θεραπεία. Από τον Μέσμερ επηρεάστηκε ο «ψυχοθεραπευτής» Ph. P. Quimby, ο οποίος με τή σειρά του επηρέασε καταλυτικά τήν Baker. Οί θεωρίες του Κουϊμπι, ότι ή υγεία ταυτίζεται με τήν «επίγνωση τής αλήθειας», ενώ ή ασθένεια αποτελεί πλάνη, απέτελεσαν τις βάσεις πάνω στις οποίες ανέπτυξε το δικό της σύστημα ή Baker³.

Η Baker διακηρύττει, όλως παραπλανητικά, ότι ή «Έκκλησία του Χριστού Έπιστήμονος» ιδρύθηκε «για να οργανωθεί εκκλησία έχουσα προορισμό να διατηρεί τήν μνήμη του λόγου και των έργων του υριου μας, ή οποία θα αποκαθίστα τον αρχικόν Χριστιανισμόν και τό απολεσθέν του στοιχείο τής θεραπείας»⁴.

Η ιδρύτρια τής Χ.Ε. θεωρεί τον έαυτό της ως έκλεκτό όργανο του Θεού για να ανοίξει τήν Αγία Γραφή με τό κλειδί που ή ίδια ανακάλυψε, έξ' ου και ο τίτλος του βασικού βιβλίου της «Έπιστήμη και Υγεία με κλειδί των Γραφών». Ότι γράφει, λέει, είναι όχι μόνον ανακάλυψη αλλά και αποκάλυψη από τον Θεό. Διακηρύττει ακόμη ότι ή «Έπιστήμη» της είναι ή αληθινή έρμηνεία του Χριστιανισμού και ότι τό σύστημά της είναι τόσο αρχαίο όσο και ο ίδιος ο Θεός⁵.

Από διάφορα έντυπα και ιστοσελίδες τής Χ.Ε. πληροφορούμαστε ότι: «Η Χριστιανική Έπιστήμη είναι μία θρησκεία (σ. Σ: τον όρο «θρησκεία» τον χρησιμοποιεί ή ίδια ή κίνηση) που βασιίζεται εις τους λόγους και τά έργα του Χριστου Ιησου»⁶. Ότι «Έξηγηϊ τήν έπιστήμη, ή τους πνευματικούς

³ Βλ. π. Αντ. Αλεβιζοπούλου, Έγχειρίδιο αίρέσεων και παραχριστιανικών ομάδων, Αθήνα 1994, σ. 543.

⁴ «Ο Κήρυξ τής Christian Science» (έλληνικά), αρ. 4, 2002, σ. 24.

⁵ Κατά τήν Baker: «Όταν ζή κανείς κατά έναν τρόπο που κρατά τήν ανθρώπινη συνείδηση σε διαρκή έπαφή με τό θεϊο, τό πνευματικό και τό αιώνιο, αντλει άπειρη δύναμη: αυτό δέ είναι Christian Science". (Christian Science, που σημαίνει Χριστιανική Έπιστήμη, είναι τό όνομα που έδωσε ή Mary Baker Eddy στην ανακάλυψί της)», Τί είναι ή Χριστιανική Έπιστήμη;, Διάλεξη περί Χριστιανικής Έπιστήμης. Βλ. και Δημ. Μαγκριώτη, Γιατί δεν πιστεύω εις τήν Χριστιανικήν Έπιστήμην, σσ. 17-18.

⁶ «Αντλει τό κύρος της από τήν Αγίαν Γραφήν, αί δέ διδασκαλίας της εκτίθενται εις τό "Έπιστήμη και υγεία με κλειδί των Γραφών" τής Mary Baker Eddy, Ανακαλυπτρίας και

νόμους, πού ἐπέτρεψαν στον Ἰησοῦ νά θεραπεύει τόν ἀσθενῆ καί νά ἀναμορφώνει τόν ἀμαρτωλό»⁷. Καί ὅτι «Εἶναι μιά βασική ἐπιστημονική ἀνακάλυψη μέ ζωτικές καί ἄμεσες πραγματικές συνέπειες γι' ὄλους τούς ἀνθρώπους καί γενικά γιά τόν κόσμο»⁸.

Ἀκόμη, ἐπίσημος ἐκπρόσωπος τῆς Χ.Ε. διακηρύττει ὅτι «Ἡ Χ.Ε. ἐκπληρώνει τό λειτούργημα τοῦ Παράκλητου καί μέ τά διδάγματα τῆς ὁ Χριστός εἶναι μαζί μας πάντοτε»⁹. Τό ἴδιο ὑποστηρίζει καί ἄλλος ἐκπρόσωπος, ὅτι ἡ Baker «εἰσήγαγε μιά νέα ἐποχή·ἐκπλήρωσε τήν ὑπόσχεση τοῦ Διδασκάλου, πού εἶπε ὅτι θά ἔστειλε τόν Παράκλητο...Ἡ Χ.Ε. ἦρθε στον κόσμο σάν ὁ Παράκλητος πού ὑποσχέθηκε ὁ Χριστός Ἰησοῦς»¹⁰. Ἡ Χ.Ε. εἶναι λοιπόν ὁ Παράκλητος¹¹.

Στό βιβλίο τῆς «Ἀνάμικτα γραπτά» ἡ Baker ὑποστηρίζει ὅτι ἔγραψε κάτω ἀπό θεία καθοδήγηση καί ἔμπνευση: «Τά ἔργα πού ἔγραψα διά τήν Χριστιανικήν Ἐπιστήμην περιλαμβάνουν τήν ἀπόλυτον Ἀλήθειαν. Ἐγραφα κατ' ἐντολήν, καί ποῖος ἤμπορεῖ ν' ἀρνηθῆ νά γράψῃ ἐκεῖνο πού τοῦ ὑπαγορεύει ὁ Θεός;»¹². Καί σέ ἄλλη περίπτωση γράφει χαρακτηριστικά: «Θά ἐκοκκίνιζα ἂν ἔγραφα ὅτι ἡ "Ἐπιστήμη καί Ὑγεία" εἶναι ἀνθρωπίνης συλλήψεως καί προελεύσεως, καί ὅτι ἐγώ εἶμαι ἡ συγγραφεύς τῆς, ὄχι δέ ὁ Θεός. Ἐγώ ἤμην ἀπλῶς τό ὄργανον»¹³.

Τέλος, στά χαρακτηριστικά τῆς Χ.Ε. πρέπει νά προσθέσουμε ὅτι, καίτοι ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι θρησκεία, δέν ἔχει κληρικούς, ἐφαρμόζει δέ τίς τεχνικές τῆς μέ τούς λεγόμενους «πρακτίσιονεργς»¹⁴.

γ) Θεωρητικές θέσεις - ἀρχές

Ἡ παρουσίαση τῶν θεωρητικῶν θέσεων καί ἀρχῶν τῆς Χ.Ε. θά μᾶς ὀδηγήσει νά κατανοήσουμε πῶς τελικά ἐννοεῖ τίς λεγόμενες «θεραπεῖες» τῆς. Ἀπό τίς θεωρητικές αὐτές θέσεις ἀποδεικνύεται ὅτι, παρὰ τόν πομπώδη τίτλο τῆς, κάθε ἄλλο παρὰ χριστιανικό σύστημα εἶναι. Οἱ πανθεϊστικές θέσεις τῆς περί Θεοῦ, κόσμου καί ἀνθρώπου εἶναι ὅμοιες μέ

Ἰδρυτριάς τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης», Ἡ ἀλήθεια περί τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης, σ. 1. Πρβλ. καί Mary Baker Eddy, ἓνας παντοτινός φίλος. Σέ ἄλλο κείμενο τονίζεται ὅτι «Ὅσοι ἔχουν μάθει κάτι περί Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης εὐρίσκουν ὅτι αὕτη εἶναι μιά ὑπέροχος πηγὴ δυνάμεως καί ἰσχύος πού δύνανται νά χρησιμοποιήσουν διά νά ἀντισταθοῦν εἰς τὰ θλιβερά προγνώστικα τοῦ γήρατος καί τῆς ἐξασθενίσεως», Ὁ Θεός εἶναι ἀμερόληπτος. Ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κυρίου εἰς μακρότητα ἡμερῶν, σ. 19.

⁷ Christian Science, Τί εἶναι ἡ Χριστιανικὴ Ἐπιστήμη.

⁸ Τί εἶναι πραγματικά ἡ Χριστιανικὴ Ἐπιστήμη;

⁹ J.D. Timpson, Ὁ Βασιλικὸς Νόμος. Διάλεξι περί Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης.

¹⁰ Mary Baker Eddy, ἐνθ. ἄνωτ.

¹¹ Βλ. Στό βιβλίο τῆς «Ἐπιστήμη καί Ὑγεία», σ. 5, καί Δημ. Μαγκριώτη, ἐνθ. ἄνωτ. σ. 23.

¹² «Ἀνάμικτα γραπτά» (ἔκδ. 1934, σ. 331), καί Ἐφημ. «Χριστιανικὴ Ἐπιστήμη», Ἰαν. 1901. Βλ. καί παρὰ Δημ. Μαγκριώτη, αὐτόθι, σ. 18.

¹³ Ἐφημερίδα «Χριστιανικὴ Ἐπιστήμη», φύλ. Ἰανουαρίου 1901, παρὰ Δημ. Μαγκριώτη, αὐτόθι.

¹⁴ Ἡ ἀλήθεια περί τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης, σ. 20.

τίς πανθειϊστικές θέσεις του Ἰνδουϊσμοῦ καί τῶν ομάδων τῆς «Νέας Ἐποχῆς», πού ἐμφανίστηκαν ἀργότερα. Εἰδικότερα, οἱ «θεραπευτικές» τεχνικές πού ἰσχυρίζεται ὅτι χρησιμοποιεῖ, προσομοιάζουν μέ ἐκεῖνες τῶν ομάδων τῆς «Θετικῆς σκέψης». Ἄς δοῦμε λοιπόν στή συνέχεια αὐτές τίς θέσεις, μέσα ἀπό τά κείμενα τῆς Baker καί τῶν συνεργατῶν της.

1) Ὁ Θεός

Ὁ Θεός, στή Χ.Ε., ἀποκαλεῖται «Παγκόσμιος Θεία Ἀρχή ἢ Ἀγάπη». Ὁ ὅρος αὐτός δέν ἔχει καμμία σχέση μέ τήν περί Θεοῦ χριστιανική ἔννοια. Ἡ «Ἀρχή» αὐτή, πού εἶναι ἡ μόνη ἀληθινή πραγματικότητα, δέν διαφέρει στήν οὐσία της ἀπό τά ὑλικά ὄντα. Στό βιβλίο της «Ἐπιστήμη καί Ὑγεία» ἡ Baker γράφει: «Ὁ Θεός εἶναι ἀρχή... Ἡ ἀρχή ἀποτελεῖ ἐν μέ τήν ιδέαν της καί αὐτή εἶναι Θεός... Ὁ Θεός εἶναι ἀρχή ἢ ὅποια ἐκδηλοῦται εἰς πάντα, ἢ καλύτερον εἶναι ἐν μέ τά πάντα»¹⁵.

Ὁ Θεός εἶναι «ἐνα ἀπέραντο συνειδητό Ἐγώ, μέσα στό ὅποιο ζοῦμε καί τό ὅποιο μᾶς δίνει ὅλη αὐτή τή ζωή, τή νοημοσύνη, τή δραστηριότητα». Εἶναι «ὁ πραγματικός, πνευματικός ἑαυτός μας», τό «μόνο Ἐγώ»¹⁶. «Ὁ Θεός τό καλό εἶναι παντοῦ καί τίποτα πού δέν εἶναι Θεός δέν εἶναι παρόν καί δέν ἔχει δύναμη»¹⁷. «Ὁ Θεός ὑπάρχει σέ ὅτιδήποτε βλέπω ἐγώ»¹⁸. Εἶναι σαφές ὅτι, οἱ θέσεις αὐτές περί Θεοῦ δέν διαφέρουν ἀπό τίς πανθειϊστικές θέσεις τῆς «Νέας Ἐποχῆς».

Ἡ Baker ἐδίδασκε ἀκόμη ὅτι ὁ Θεός εἶναι «Πατέρας καί Μητέρα μας»¹⁹.

Ἐπομένως, κατά τήν Χ.Ε., ὁ Θεός ταυτίζεται κατά τήν οὐσία του μέ τόν ἄνθρωπο, ἀλλά καί μέ ὁλόκληρο τό σύμπαν. Ἀλλά ἐπειδή ὁ Θεός εἶναι Πνεῦμα, κατά συνέπεια, ὅ,τι ἐντάσσεται σ' αὐτόν - ὅπως ὁ ἄνθρωπος - εἶναι πνευματικό καί ὄχι ὑλικό. Αὐτή ὅμως εἶναι μιᾶ ἀντιχριστιανική διδασκαλία.

¹⁵«Ἐπιστήμη καί Ὑγεία», σσ. 331,465, 285 (ὑπογράμμιση δική μας). Βλ. καί Δημ. Μαγκριώτη, ἔνθ. ἀνωτ. σ. 20.

¹⁶«Ὁ Κῆρυξ τῆς Christian Science», 3/78, σ. 43, παρὰ π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, *Εγχειρίδιο αἰρέσεων καί παραχριστιανικῶν ομάδων*, Αθήνα 1994, σ. 551.

¹⁷A.H. Dickey, *Ὁ θεῖος νόμος τῆς ἑναρμονίσεως*, σ. 18.

¹⁸Αὐτόθι.

¹⁹«Ἡ ἀντίληψη αὐτή ὅτι ὁ Θεός εἶναι Πατέρας - Μητέρα μας, μᾶς δίνει τό συναίσθημα τῆς τρυφερῆς ἀγάπης καί φροντίδας του γιά μᾶς σ' ὅλες τίς καταστάσεις καί συνθήκες. Μᾶς διαβεβαιώνει γιά τήν συνετή Του καθοδήγηση, γιά τό σταθερό ἀλλά ἐνγενικό ἔλεγχο καί τό ἀκλόνητο ἐνδαφέρον Του γιά τήν ἀσφάλεια καί τήν εὐημερία μας. Ἡ εὐθύτητα, ἡ δύναμη καί τό σθένος τῆς πατρότητάς Του, καί ἡ ἀθόρμητη, ἀνιδιοτελής, καί ἄπειρα τρυφερή στοργή τῆς μητρότητάς Του, ὅλα αὐτά τά ὑπονοεῖ ἡ ἀντίληψη ὅτι ὁ Θεός εἶναι Πατέρας - Μητέρα» J.D. Timpson, ἔνθ. ἀνωτ.

2) Ο Ίησοῦς Χριστός

Αλλά και ο Ίησοῦς Χριστός τῆς Χ.Ε. δέν εἶναι ὁ Χριστός τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἄν καί ἡ Χ.Ε. ἰσχυρίζεται ὅτι «*βασίζεται ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τόν χριστιανισμόν*», διακηρύττει συγχρόνως ὅτι οἱ «*Χριστιανοί Ἐπιστήμονες*», «*Ἐπειδή κάμνουν διάκρισιν μεταξύ τοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ καί τῆς αἰωνίας καί πνευματικῆς του ἀτομικότητος, δηλαδή τοῦ Χριστοῦ ἢ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, παραδέχονται ὅτι εἰς ὅλας τάς ἐποχάς ὑπῆρξαν καλοί ἄνδρες καί γυναῖκες πού ἐξέφρασαν, εἰς διάφορον ἕκαστος βαθμόν, τόν Χριστόν καί ὅτι ὁ χριστιανισμός ἔχει ἐκδηλώσει πάντοτε τό πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ εἰς σημαντικόν βαθμόν*».

Ὁ Ίησοῦς Χριστός ἀποκαλεῖται «*Γαλιλαῖος Προφήτης*»²⁰, «*ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ*»²¹, «*...ἡ θεραπευτική παρουσία τοῦ Θεοῦ, πού τόσο θαυμάσια ἀποδείχθηκε ἀπό τόν Ἰησοῦ*» κ.ἄ.²².

Ἀκόμη διακηρύττουν ὅτι, «*Ὁ ἴδιος αὐτός Χριστός εἶναι καί ὁ δικός μας ἀληθινός - ὁ πνευματικός - ἐαυτός. Ἀλλά ὁ βαθμός πού ἐκφράζουμε ἐμεῖς αὐτόν τόν Χριστό, τήν Ἀλήθεια, εἶναι περιορισμένος καί ἀτελής*

Εἶναι λοιπόν καθαρά ἀντιγραφική καί ἀντιχριστιανική ἡ ἐκδοχή τῆς Χ.Ε. περί τοῦ Χριστοῦ²³. Γιά τήν Χ.Ε. ὁ Ίησοῦς Χριστός δέν ἦταν Θεός, ἦταν ἀπλῶς ἕνας «*ἐπιστήμων*», ἦταν γνώστης τῆς «*Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης*». Ἐπίσης, δέν ἀπέθανε, ἀλλά ἔμεινε κρυμμένος στόν Τάφο, ἐνῶ ἦταν ζωντανός, καί ἐξῆλθε τοῦ Τάφου τήν τρίτη ἡμέρα γιά νά ἀποδείξη στους μαθητές του ὅτι δέν ὑπάρχει ὕλη. Κατά συνέπεια, δέν ἀναστήθηκε.

3) Ὁ ἄνθρωπος

Γιά τή Χ.Ε., ἐφόσον τά πάντα εἶναι πνευματικά καί ταυτίζονται μέ τόν Θεό, καί ἐφ' ὅσον ὁ Θεός εἶναι Πνεῦμα πού «*εἶναι ἐν μέ τά πάντα*», κατά συνέπεια καί ὁ ἄνθρωπος (ἀλλά καί τό σύμπαν) εἶναι μόνο πνεῦμα: «*Ὁ ἄνθρωπος καί τό σύμπαν δέν εἶναι ὑλικοί, ἀλλά ἐκδηλώνουν τήν πνευματική φύσιν καί τίς ιδιότητες τῆς θείας Ἀρχῆς*»²⁴. Ἐφ' ὅσον ὁμως ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι ὑλικός δέν εἶναι φθαρτός καί εἶναι πάντοτε ὑγίης.

Στό περιοδικό «*Ὁ Κήρυκας τῆς Christian Science*» διαβάζομε: «*Ἡ κατά κόσμον ἄποψη γιά μᾶς, δηλαδή ὅτι εἴμαστε ὑλικοί, θνητοί,*

²⁰ Αἱ Βασικάί Ἀρχαί.

²¹ H.H. Irwin, Τί εἶναι ἡ Χριστιανική Ἐπιστήμη;, Διάλεξι περί Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης.

²² C.E. Armstrong, ἔνθ. ἄνωτ.

²³ «*Ὁ Ἰησοῦς δέν ἦταν γιά τήν κίνησιν Χριστός, ἀλλά ἔγινε. Δέν ἦταν Σωτήρας, ἀλλά πρότυπο τοῦ ἀνθρώπου... Ἦταν ἐκεῖνος "πού κατανόησε σέ βάθος καί μέ πληρότητα τήν πνευματική σχέση του μέ τόν Πατέρα - Πνεῦμα καί γι' αὐτό ἔγινε Χριστός, ἀπέκτησε τή χριστική ιδιότητα μέ τήν ὁποία ἔκανε θαυματουργικές θεραπείες. Ἀλλά αὐτή ἡ χριστική ιδιότητα προῦπήρχε τοῦ Ἰησοῦ καί ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει καί μετά τό θάνατο τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ" (CS 17.8.1981, σ. 1393)*», βλ. π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, ἔνθ. ἄνωτ. σ. 556.

²⁴ H.H. Irwin, ἔνθ. ἄνωτ.

παγιδευμένοι από τις καταστάσεις, στερημένοι συχνά απ' τή χαρά, είναι μιά έσφαλμένη αντίληψη. Έπειδή είμαστε εικόνα του Θεού είμαστε στην πραγματικότητα υγιείς και έχουμε έμφυτη αγνότητα. Είμαστε πνευματικοί και χωρίς περιορισμούς»²⁵.

Στό «ιερρό» βιβλίο «Έπιστήμη και υγεία» γράψει ή Baker: «Έις τήν Χριστιανικήν Έπιστήμη, Θεός και άνθρωπος συνυπάρχουν και είναι αιώνιοι» (σ. 336). "Ο άθάνατος άνθρωπος ήτο και είναι εικών ή ή ιδέα του Θεού, τουτέστιν ή άπειρος έκφρασις τής απείρου Διανοίας και ό άθάνατος άνθρωπος συνυπάρχει και είναι συναιώνιος μέ τήν Διάνοιαν ταύτην" (σ. 336)»²⁶. Η Baker, λένε « Απέδειξε ότι...ή φύση του ανθρώπου είναι πνευματική και άθάνατη»²⁷. «Η φύση του και ή δραστηριότητά του (του ανθρώπου) πρέπει να είναι όμοια μέ του Δημιουργού Του»²⁸.

Κάθε άλλη αντίληψη περί ανθρώπου είναι ψευδής, λέει ή Χ.Ε., είναι μιά παρανόηση²⁹. «Όποιος πιστεύει ότι είναι ένα θνητόν, υλικόν, πλάσμα ζωϊκής καταγωγής και ζωϊκών τάσεων, δέν γνωρίζει ποίος πράγματι είναι. Ο άνθρωπος είναι ή όμοίωσις του Θεού»³⁰.

Έπομένως, έφ' όσον ό άνθρωπος ταυτίζεται μέ τόν Θεό, ό δέ Θεός είναι Πνεύμα και ό άνθρωπος αναγκαστικά δέν είναι και υλικό όν, αλλά μόνο πνεύμα. Έτσι, «ό άνθρωπος είναι άνίκανος να άμαρτήση» (Έπιστήμη και Υγεία, σ. 475), «Η δημιουργία του Θεού ποτέ δέν έπεσε...ό άνθρωπος κατ' εικόνα του Θεού, ποτέ δέν έπεσεν...» (σ. 134). «"Ο άνθρωπος είναι άνίκανος ν' άμαρτήση". (σ. 475) "Τό κακόν είναι ούτοπία...Είναι ψευδής πίστις" (σ. 480)»³¹. «Πρέπει να παραδεχόμεθα καθημερινώς ότι ό άνθρωπος είναι άπρόσβλητος από παραπτώματα»³².

Έφόσον όμως ό άνθρωπος είναι πνευματικό όν «άπρόσβλητο από παραπτώματα» και δέν άμαρτάνει, αλλάζει και ό ρόλος του Ίησου Χριστού στό θέμα τής σωτηρίας του ανθρώπου γιατί τό έργο Του δέν ήταν άναγκαίο για να σωθει ό πεπτωκώς άνθρωπος.

²⁵ Br.L. Stafford, Νά βασιζεσαι στό Θεό για έμπνευση, «Ο κήρυκας τής Christian Science», σ. 6.

²⁶ Παρά Δημ. Μαγκριώτη, σ. 20.

²⁷ Mary Baker Eddy, ένθ. άνωτ.

²⁸ C.E. Armstrong, ένθ. άνωτ. Η Baker, λένε, «Εγνώριζε ότι ή άληθινή φύση του ανθρώπου είναι πνευματική κι έπομένως εϊρηνική και εύλογημένη ότι ό άνθρωπος δέν είναι ένας θνητός πού μπορεί να πέσει θύμα τής τύχης, ή του βανδαλισμού. Ούτε είναι ό άνθρωπος ένας θνητός πού μπορεί να έμπλακει σε άνεύθυνες έέργειες ή να παρακινηθει από τό κακό. Ο άνθρωπος είναι άθάνατος και έχει δημιουργηθει και διατηρείται ακριβώς κατ' εικόνα του θείου Πατέρα – Μητέρα του», Αυτόθι.

²⁹ Βλ. Η άλήθεια περί τής Χριστιανικής Έπιστήμης, σ. 5 και Ο Θεός είναι άμερόληπτος, σ. 24.

³⁰ Ο Θεός είναι άμερόληπτος, σ. 2.

³¹ Παραθέσεις από Δημ. Μαγκριώτη, σ. 33, βλ. και παραπομπή στό ίδιο, σ. 20.

³² Καθημερινή άμυνα, ένθ. άνωτ.

4) Ἡ ὕλη, τό κακό καί ἡ ἀσθένεια

Ὅπως ἤδη εἶπαμε πῶς πάνω, κατά τή Χ.Ε. ἡ ὕλη δέν ὑπάρχει, δέν εἶναι πραγματικότητα καί δέν μπορεῖ νά προέρχεται ἀπό τόν Θεό, ὁ Ὅποιος εἶναι Πνεῦμα. Ὅλα εἶναι ψευδαίσθηση, εἶναι μιά διαστρεβλωμένη ἀντίληψη. «Ἡ Χριστιανική Ἐπιστήμη...Ὀρίζει μέ τή μεγαλύτερη ἀκρίβεια τήν πραγματική φύση τοῦ σύμπαντος, πού εἶναι - ὅπως ὑποστηρίζει - ἡ ἐκδήλωση, ἡ ἄμεση προβολή, τῆς φύσης τοῦ Θεοῦ. Ταυτόχρονα διαλύει τό μυστήριο σχετικά μέ τή φύση τοῦ Θεοῦ»³³. «Ἡ Ψυχή, τό Πνεῦμα, εἶναι τό Πᾶν καί ἡ ὕλη εἶναι μηδέν», λέει ἡ Χ.Ε.³⁴.

Γενικῶς, «Τό κακό ὑπάρχει μόνο σάν ὑπόθεση, σάν μιά ἐσφαλμένη ἀποψη ἢ παρανόηση τοῦ γεγονότος ὅτι τό καλό εἶναι τό πᾶν...»³⁵.

Ἀλλά καί ὁ θάνατος «εἶναι μιά θανάσιμος χίμαιρα, διότι διά τόν πραγματικόν ἄνθρωπον καί τό πραγματικόν Σύμπαν δέν ὑπάρχει θάνατος»³⁶. «Ἡ Χριστιανική Ἐπιστήμη διδάσκει ὅτι ὁ θάνατος, ὅπως καί οἰαδήποτε ἄλλη μορφή τοῦ κακοῦ, εἶναι μιά πλάνη τῶν σωματικῶν αἰσθήσεων»³⁷. Γιά τή Χ.Ε. τό κακό θεωρεῖται «Ζωϊκός μαγνητισμός». Καί ἐδῶ ὑπενθυμίζω τή σχέση τῆς Baker μέ τόν Μεσμερισμό, πού τήν ὀδήγησε τελικά στόν Κουϊμπυ, ὁ ὁποῖος μέ τίς πνευματιστικές τεχνικές του ἐφάρμοζε τή λεγόμενη «πνευματική θεραπεία», θεραπεύοντας φανταστικές ἀσθένειες.

Γενικῶς, γιά τή Χ.Ε. ἡ ἀσθένεια, ὁ θάνατος καί ἡ ἁμαρτία, ὡς κακά, δέν ὑπάρχουν: «Ἁμαρτία, ἀσθένεια καί θάνατος περιλαμβάνονται εἰς τήν ἀνθρωπίνην ὑλικήν πίστιν καί δέν ἀνήκουν εἰς τόν Θεῖον Νοῦν. Εἶναι χωρίς πραγματικήν ὑπαρξιν»³⁸.

Τό συμπέρασμα εἶναι ὅτι τό κακό, ἡ ἀσθένεια, ὁ πόνος, ὁ θάνατος, ἡ φτώχεια, ἡ ἁμαρτία κ.ἄ., γιά τή Χ.Ε. εἶναι ψευδαισθήσεις, πού ὀφείλονται στήν ἄγνοια τῆς πραγματικῆς μας φύσης (ἡ ὁποία εἶναι συναιώνια μέ τόν Θεό) καί τίς δημιουργεῖ τό πεπερασμένο «θνητό πνεῦμα» μας. Ἐπομένως, εἴμαστε οὐσιαστικά ὑγιεῖς, καί δέν μποροῦμε νά ἀρρωστήσουμε, καθ' ὅσον «Στήν πραγματικότητα τό πρόβλημα (τῆς ἀσθενείας) δέν εἶναι σωματικό, ἀλλά καθαρά νοερό, καί εἶναι τό ἄμεσο ἀποτέλεσμα κάποιας σκέψεως πού καλλιεργοῦμε στό θνητό νοῦ»³⁹.

Πάνω σ' αὐτές τίς θεωρητικές θέσεις στηρίζει ἡ Baker τίς δῆθεν «θεραπεῖες» της.

³³ Τί εἶναι πραγματικά ἡ Χριστιανική Ἐπιστήμη; ἔνθ. ἄνωτ. (ὑπογράμμιση δική μας)

³⁴ Βασικά Ἀρχαί, 6. Βλ. καί Mary Baker Eddy, ἔνθ. ἄνωτ., καί π. Ἄντ. Ἀλεβιζοπούλου, μν. ἔργ. σ. 552. (ὑπογράμμιση δική μας)

³⁵ C.E. Armstrong, ἔνθ. ἄνωτ.

³⁶ Ἐπιστήμη καί Ὑγεία, σ. 289.

³⁷ Ὁ Θεός εἶναι ἀμερόληπτος, σ. 8.

³⁸ Ἐπιστήμη καί Ὑγεία, σ. 286.

³⁹ A.H. Dickey, ἔνθ. ἄνωτ. σ. 8.

δ) Ἡ «θεραπεία»:

Ἄς δοῦμε λοιπόν τί ἰσχυρίζεται ἡ Χ.Ε. ὅτι θεραπεύει καί πῶς;

1) «Τί θεραπεύει»:

Εἶδαμε πιό πάνω ὅτι κατά τήν Χ.Ε. ἡ ὕλη καί ἡ ἀσθένεια δέν υπάρχουν, τί λοιπόν θεραπεύει;

Εἶναι προφανές ὅτι ὁ ἰσχυρισμός τῆς Χ.Ε. ὅτι θεραπεύει στηρίζεται σέ μιᾶ ἀντίφαση πού ἐνυπάρχει σ' αὐτή τή θεωρία. Ἀφοῦ δηλαδή, ὅπως ὑποστηρίζει, δέν υπάρχει τό κακό, οὔτε ἀσθένεια, οὔτε φτώχεια, οὔτε θάνατος, τότε τί θεραπεύει; Θεραπεύει, λέει, τήν ψευδαίσθηση, τή διαστρεβλωμένη ἀντίληψη τοῦ «θνητοῦ πνεύματος», πού θεωρεῖ ὅτι υπάρχει τό κακό καί τά συνεπόμενά του. Ἡ πεποίθηση πού θά δημιουργηθεῖ στόν ἄνθρωπο, ὅτι δέν υπάρχει ὕλη, οὔτε κακό, οὔτε ἀσθένεια, οὔτε ἁμαρτία, θεραπεύει ἀπό τήν ἀσθένεια καί ἀπό τήν ἁμαρτία⁴⁰. Οὐσιαστικά, ἡ Χ.Ε. ἰσχυρίζεται ὅτι θεραπεύει κάτι πού δέν υπάρχει. Ἀρνεῖται δηλαδή ὅτι υπάρχουν ἀντικειμενικά καί ὄχι μόνο στή σκέψη, ἡ ἀσθένεια καί ἡ ἁμαρτία. Ποιός ὅμως μπορεῖ νά ἀμφισβητήσῃ τήν ἀντικειμενική ὑπαρξη τῆς ἀσθένειας, τοῦ πόνου, τῆς φτώχειας, καί γενικώτερα τοῦ κακοῦ καί τῆς ἁμαρτίας; Οἱ ἀσθενεῖς γνωρίζουν ὅτι εἶναι ἀσθενεῖς καί ὑποφέρουν ἀπό τήν ἀσθένειά τους, καί ἐπομένως, δέν εἶναι ψευδαίσθηση τό κακό πού τούς ταλανίζει ἀλλά μιᾶ πραγματικότητα. Καί ἡ ἰατρική ἐπιστήμη ἀσχολεῖται μέ ὑπαρκτά προβλήματα φυσικῆς ἀσθενείας καί ὄχι μέ ψευδαισθήσεις.

Καί ὅμως, ἡ Χ.Ε. ὑπερηφανεύεται ὅτι θά θεραπεύσει ὀλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα γενικῶς «ἐδῶ καί τώρα», ἀπό κάθε μορφή κακοῦ ἢ δοκιμασίας, ἀκόμη καί ἀπό τήν ἀνεργία, καθ' ὅσον πρόκειται περὶ «θνητῶν πλανῶν πού πρέπει νά διορθωθοῦν καί ὑπερνικηθοῦν ἀπό τήν ἐπιστημονικὴν κατανόησιν τοῦ Θεοῦ»⁴¹.

Ἄλλωστε, κατά τή Χ.Ε., «πρέπει νά ἀποδείξῃ κανεὶς μέ θεραπείας καί ἀναγέννησιν ὅτι εἶναι ὀπαδός τοῦ ἐπιστημονικοῦ χριστιανισμοῦ»⁴². Καί ἡ Baker διεκήρυττε ὅτι ἡ «ἐπιστήμη» τῆς εἶναι ἐκ Θεοῦ διότι «ἐθεράπευε». Τίποτε ὅμως τό πραγματικό καί θαυματουργικό δέν ὑπῆρχε στό σύστημα τῆς Baker, ὅπως καί στίς τεχνικές Κουϊμπυ, τόν ὁποῖο μιμήθηκε, δημιουργώντας ἀργότερα τό δικό της παρόμοιο σύστημα.

⁴⁰ Πρβλ. Μ. Introvigne - P.L. Loccatelli, *Le religioni in Italia*, λήμμα «Christian Science», σ. 390.

⁴¹ Ἡ Χ.Ε. «Ἀποβλέπει εἰς τό νά σώσῃ πλήρως τήν ἀνθρωπότητα, μέ τοῦτο δέ ἐννοοῦμεν σωτηρίαν ἀπό κάθε φάσιν τοῦ κακοῦ - ἀπό κάθε τι πού ἀρνεῖται τήν τελειότητα τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος ἐδημιουργήθη κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν Αὐτοῦ», Ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης, σ. 7. Καί Ὁ Θεός εἶναι ἀμερόληπτος, σ. 23.

⁴² Αὐτόθι, σ. 24.

2) Τρόπος «θεραπείας»

Πώς όμως γίνεται ή «θεραπεία», κατά τή Χ.Ε.;

Ἡ Χ.Ε. ισχυρίζεται ὅτι «θεραπεύει τὰς ἀσθενείας τοῦ σώματος καθὼς καὶ τὴν ἁμαρτίαν μὲ μέσα ἀποκλειστικῶς πνευματικά»⁴³. Συγκεκριμένα, «Ἡ ἀντικατάστασις τῆς ψευδοῦς ἀντιλήψεως μὲ τὴν ἀληθινὴ ἐπιφέρει θεραπείαν καὶ ἀναγέννησιν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν»⁴⁴.

Ἐπομένως, ἡ θεραπεία τῆς Χ.Ε. εἶναι θεραπεία τῆς σκέψεως καὶ διὰ τῆς σκέψεως. Κάθε «ἐπιθετικὴ ὑποβολὴ δὲν ἔχει συνειδητὴν ὄντοτητα, ὅπως ἀκριβῶς δὲν ἔχει καὶ τὸ χῶμα» καὶ, «πρέπει νὰ κατανικηθῇ εἰς τὴν σκέψιν ἐκάστου ἀτόμου»⁴⁵. Ἡ σκέψη τῆς ἀσθενείας ἐμποδίζει τὴν θεραπεία: «Δὲν πρέπει ποτέ νὰ ἔχετε εἰς τὸν νοῦν τὴν σκέψιν τῆς ἀσθενείας, ἀλλὰ ὀφείλετε νὰ ἐξαλείψετε ἀπὸ τὴν σκέψιν κάθε μορφήν καὶ τύπον νόσου...Ν' ἀποφεύγετε νὰ ὀμιλῆτε δι' ἀσθένειαν εἰς τοὺς νοσηλευομένους, μὰ μὴν προφέρετε μεγαλοφώνως τὸ ὄνομα τῆς ἀσθενείας»⁴⁶.

Ἀκόμη, κατὰ τὴ Χ.Ε., ἡ θεραπεία ἐπιτυγχάνεται ὄχι μὲ τὴν πίστη, ἀλλὰ μὲ τὴν «κατανόηση τοῦ Θεοῦ». «Ἡ θεραπευτικὴ τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης δὲν στηρίζεται εἰς μίαν τυφλὴν πίστιν εἰς τὸ ἄγνωστον ἀλλὰ εἰς τὴν φωτισμένην κατανόησιν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἄπειρος, θεῖος Νοῦς, Πνεῦμα, Ψυχὴ, Ἀρχή, Ζωή, Ἀλήθεια καὶ Ἀγάπη»⁴⁷. Ἰδιαιτέρως ἐντυπωσιακός εἶναι ὁ ισχυρισμός ὅτι καὶ μὲ μόνη τὴν ἀπλὴ ἀνάγνωσις τοῦ βιβλίου τῆς Baker «Ἐπιστήμη καὶ Ὑγεία», πολλὰ ἄτομα «ἐθεραπεύθησαν ἀπὸ σοβαρὰς ἀσθενείας»⁴⁸.

Στὸ βιβλίον τῆς «Unity of Good» (Ἐνότης τοῦ Καλοῦ), ἡ Baker γράφει: «Ποῖον εἶναι τὸ κύριον σημεῖον κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ μεταφυσικόν μου σύστημα διαφέρει ἀπὸ τὰ ἄλλα συστήματα; Εἶναι τὸ ἐξῆς: ὅτι ὅταν γνωρίζετε ὅτι ἡ ἀσθένεια, ἡ ἁμαρτία καὶ ὁ θάνατος δὲν εἶναι πραγματικά, ἀποδεικνύετε ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι τὸ πᾶν. Ἡ διαφορὰ αὐτὴ ξεχωρίζει ἀπολύτως τὸ σύστημά μου ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα. Ἀρνοῦμαι ὅτι τὰ φαινόμενα αὐτὰ εἶναι πραγματικά, διότι δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸν Θεόν, τὸ δὲ σύστημά μου δέχεται ὅτι Αὐτός εἶναι ἡ μόνη αἰτία καὶ εἶναι θεμελιωμένον ἐπ' Αὐτοῦ. Εἶναι δύσκολον νὰ ἀναφέρῃ

⁴³ Αὐτόθι, σ. 1.

⁴⁴ Αὐτόθι, σ. 5.

⁴⁵ Καθημερινὴ Ἄμυνα, ἔνθ. ἄνωτ.

⁴⁶ Ἐπιστήμη καὶ Ὑγεία, σ. 396.

⁴⁷ Αὐτόθι, σ. 6.

⁴⁸ Αὐτόθι, σ. 10. Βλ. καὶ Α.Η. Dickey: «Ὅταν διακηρύττουμε τὴν ἀλήθεια αὐτὴ καὶ τὴν ἐφαρμόζουμε σὲ κάθε δοξασία δυσαρμονίας πού ἀντιμετωπίζουμε, ὅπως μᾶς διδάσκει ἡ Χριστιανικὴ Ἐπιστήμη, ἔχουμε ἤδη κάνει ὅ,τι μπορούμε καὶ ὅ,τι εἶναι ἀνάγκη νὰ κάνουμε γιὰ νὰ ἐξαλείψουμε κάθε ἐκδήλωση πλάνης πού ἰσχυρίστηκε ποτέ ὅτι ὑπῆρξε. Ἡ πλάνη πού δὲν ἔχει καμιά θέση στὸν θεῖο Νοῦ ἰσχυρίζεται ὅτι ὑπάρχει στὴν ἀνθρώπινη σκέψη. Ὅταν τὴ βγάλουμε ἀπὸ ἐκεῖ, τὴ διώχνουμε ἀπὸ τὸ μόνο μέρος ὅπου ἰσχυρίστηκε ποτέ ὅτι ὑπῆρξε, καὶ ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα δὲν ὑπάρχει πιά γιὰ μᾶς», ἔνθ. ἄνωτ. σ. 7.

κανείς άλλους διδασκάλους πού νά ἔχουν διδάξει τοιαύτας ἀπόψεις, πλήν τοῦ Ἰησοῦ καί τῶν ἀποστόλων του»⁴⁹.

Ὅπως ἐπισημαίνει ὁ π. Ἀντ. Ἀλεβιζόπουλος, αὐτό πού ἐνεργεῖ «θεραπευτικά» στή Χ.Ε. εἶναι ἡ περί τοῦ Θεοῦ «καθαρή ἀντίληψη». « Αὐτή ἡ διανοητική διεργασία ἀποτελεῖ τή βάση γιά τή "θεραπευτική πράξη" τῆς "Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης»⁵⁰. «Ἡ θεραπεία εἶναι ἀνάλογη μέ τή "γνώση" τοῦ πραγματικοῦ μας ἑαυτοῦ· "κατά τήν ἀναλογία πού καταλαβαίνουμε τήν τελειότητα τοῦ εἶναι τοῦ Θεοῦ, καί κατά συνέπεια τήν τελειότητα τοῦ πνευματικοῦ μας ἑαυτοῦ σάν πνευματικῆς ἀντανάκλασης του Θεοῦ, γίνεται ἡ θεραπεία" (ἦρυξ, 1/1983, σ. 1)»⁵¹.

Τή θεραπεία, κατά τή Χ.Ε., ἐνεργεῖ ὁ «θεῖος νόμος τῆς ἐναρμονίσεως», «ὁ παγκόσμιος νόμος τῆς Ἀγάπης». Αὐτός ὁ νόμος μπορεῖ νά ὀνομαστεῖ καί «θεϊκά βασιλικός νόμος», ὁ ὁποῖος «εἶναι τόσο ἰσχυρός ὅσο καί ὁ νόμος τῆς βαρύτητος ἢ τῆς θερμοδυναμικῆς». Εἶναι ἕνας νόμος, πού μπορεῖ νά ἀποδειχθεῖ, γι' αὐτό ἀποτελεῖ ἐπιστήμη, τή «Χριστιανική Ἐπιστήμη»⁵².

Πῶς ὅμως ὁ νόμος αὐτός (τοῦ Θεοῦ), πού ἐνεργεῖ νοερά πάνω στή διάνοια τοῦ ἀνθρώπου, θεραπεύει μιά σωματική πάθηση; Ἀπαντᾷ ἡ Χ.Ε. Διότι τό πρόβλημα τό σωματικό δέν εἶναι σωματικό ἀλλά νοερό⁵³.

Τελικά, ὑπόσχεται ἡ Baker ὅτι «Μιά μέρα, ὅταν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θά ἔχουν ἐγκαταλείψει τήν πίστη στήν ὕλη, στό θάνατο καί στήν ἀμαρτία - καί ἄρα τήν ἐξάρτηση ἀπ' αὐτή τήν πραγματικότητα - θά ἠχήσει ἐπιτέλους ἡ "ἔσχατη σάλπιγγα"»⁵⁴.

Εἶναι φανερό, λοιπόν, ὅτι ἡ «θεραπεία» τῆς Χ.Ε. δέν εἶναι κάτι πού προέρχεται ἀπό θαυματουργική ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ ἢ ἀπό ἰατρική παρέμβαση. Δέν εἶναι ἀποτέλεσμα οὔτε ἐπιστημονικῆς γνώσεως, οὔτε πίστεως. Εἶναι τό ἀποτέλεσμα ἑνός νόμου καί τῆς ἐναρμονίσεως μέ αὐτόν τῆς «ἀλάνθαστης νοημοσύνης» τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος κατανόησε «τήν τελειότητα τοῦ εἶναι τοῦ Θεοῦ» καί συγχρόνως τή φύση καί «τελειότητα τοῦ πραγματικοῦ ἑαυτοῦ του», ὁ ὁποῖος - μή ξεχνᾶμε - ὅτι εἶναι «ἀντανάκλαση» τοῦ Θεοῦ.

3) Πῶς ἐθεράπευε ὁ Ἰησοῦς Χριστός;

Γράφει ἡ Baker: «Ὁ Ἰησοῦς ἔβλεπε στήν Ἐπιστήμη τόν τέλειο ἄνθρωπο, πού ἐμφανίζοταν σ' αὐτόν ἐκεῖ ὅπου ὁ ἀμαρτωλός ἄνθρωπος ἐμφανίζεται στους θνητούς. Στόν τέλειο αὐτόν ἄνθρωπο ὁ Σωτήρας ἔβλεπε

⁴⁹ Ἡ ἀλήθεια περί τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης, σ. 23.

⁵⁰ π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, μν. ἔργ. σ. 554.

⁵¹ Αὐτόθι. Καί Baker, Ἐπιστήμη καί Ὑγεία, σ. 216.

⁵² J.D. Timpson, ἔνθ. ἄνωτ.

⁵³ A.H. Dickey, ἔνθ. ἄνωτ. σ. 8.

⁵⁴ M. Introvigne - P.L. Loccatelli, *Le religioni in Italia*, ἔνθ. ἄνωτ., σ. 391.

τήν όμοίωση τοῦ Θεοῦ καί ἡ σωστή αὐτή θέα τοῦ ἀνθρώπου θεράπευε τούς ἀρρώστους»⁵⁵.

Στήν περίπτωση τῆς θεραπείας τοῦ λεπροῦ, κατά τή Χ.Ε., «ὁ ἴδιος (ὁ Χριστός), ὅπως καί ὁ λεπρός, περιβάλλονταν ἀπό μιά ἀτμόσφαιρα τόσο ἀγνή, ὥστε τίποτε τό ἐπιβλαβές δέν μποροῦσε νά μεταδοθεῖ ἀπό τόν ἕναν στόν ἄλλον. Μόνον ἡ θεραπευτική δύναμη τοῦ ἀγνοῦ Νοῦ, τοῦ Νοῦ πού εἶχε ὁ Χριστός, ἦταν παροῦσα καί μποροῦσε νά μεταδοθεῖ»⁵⁶.

Κατά τή Baker, «ἡ μέθοδος τοῦ Διδασκάλου μας ἦταν μιά ἀπλή, ἐπιστημονική, διαδικασία πού μπορεῖ, ὅπως διαβεβαίωσε ὁ ἴδιος, νά ἐφαρμοστῆ καί τώρα ἀπ' ὅλους τούς ἀνθρώπους, ὅπως καί στή δική του ἐποχή. Δείχνει ὅτι μποροῦμε νά ἐφαρμόσουμε τή μέθοδο αὐτή ὄχι μόνο γιά νά ὑπερνικήσουμε τίς δυσκολίες μας ἀλλά καί γιά νά ἀυξήσουμε τίς ἱκανότητές μας, τίς εὐκαιρίες μας καί τίς ἐπιτυχίες μας, ἀδιάφορο πόσο καλοί ἢ πόσο μέτριοι ἤμαστε πρῖν»⁵⁷. Δηλαδή, μέ ἀπλά λόγια, ὅπως ἐθεράπευε ὁ Ἰησοῦς, κατά τόν ἴδιο τρόπο μποροῦμε νά θεραπεύουμε καί ἐμεῖς.

ε) Ἡ θεραπεία μπορεῖ νά εἶναι ἀποτέλεσμα προσευχῆς:

Κατ' ἀρχάς, πρέπει νά ποῦμε ὅτι γιά τή Χ.Ε. «Προσευχή θά πῆ νά ἔχη κανεῖς συνείδησι τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ καί τῆς σχέσεώς του μ' Αὐτόν»⁵⁸. Σκοπός τῆς προσευχῆς, κατά τή Χ.Ε., «εἶναι νά κάμῃ τούς ἀνθρώπους νά ἀντιληφθοῦν τήν παντοδυναμίαν καί τήν πανσοφίαν τοῦ ἑνός καί μόνου Θεοῦ Νοῦ καί τήν ἀλάνθαστον νοημοσύνην τοῦ ἀνθρώπου, πού εἶναι ἰδέα τοῦ Νοῦ, καί κατ' αὐτόν τόν τρόπον νά ἀφήσουν τήν θείαν σοφίαν νά διευθύνῃ τάς ὑποθέσεις των»⁵⁹.

Δέν εἶναι λοιπόν ἡ προσευχή μιά διαπροσωπική ἐπικοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό ἀλλά μιά διανοητική διεργασία, πού λειτουργεῖ αὐτόματα, βάσει, δῆθεν, ἑνός τυφλοῦ νόμου. Κατά τή διαδικασία αὐτή ὁ ἄνθρωπος συνειδητοποιεῖ ἀπλῶς τήν πραγματική οὐσία του καί κατανοεῖ τήν οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία δέν εἶναι διαφορετική ἀπό τή δική του. Μ' αὐτό τόν παράξενο ὀρισμό ταυτίζονται ἡ παντοδυναμία τοῦ «Θεοῦ Νοῦ» μέ τήν «ἀλάνθαστον νοημοσύνην τοῦ ἀνθρώπου», δηλαδή οἱ ἄκτιστες ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ μέ τίς κτιστές καί ἀνύπαρκτες οὐσιαστικά δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου. Τότε ἡ σκέψη μας, λένε, ἐναρμονίζεται «μέ τόν νόμο καί τήν δύναμι τοῦ Θεοῦ, τῆς θείας Ἀρχῆς, τῆς Ἀγάπης», καί τότε ἡ προσευχή

⁵⁵ Ἐπιστήμη καί Ὑγεία, σ. 476, βλ. καί παρὰ Ἡ ἀλήθεια περί τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης, σ. 5.

⁵⁶ Ch. Walker, Ἀκόμη καί ὁ ἀέρας πού ἀναπνέουμε, «Ὁ κήρυκας τῆς Christian Science», σ. 14.

⁵⁷ Τί εἶναι πραγματικά ἡ Χριστιανική Ἐπιστήμη;, ἔνθ. ἄνωτ.

⁵⁸ H.H. Irwin, ἔνθ. ἄνωτ.

⁵⁹ Ὁ Θεός εἶναι ἀμερόληπτος, σ. 10.

«Εἶναι ἰκανή νά θεραπεύσῃ ὅλα τὰ κακά πού μᾶς μαστίζου»⁶⁰. Ἐπομένως, συμπεραίνει ὁ π. Ἀντώνιος, κατά τή Χ.Ε. «ἡ προσευχή συνίσταται στήν ἀναγνώριση ἐκ μέρους μας, ὅτι εἴμαστε ἡ ἔκφραση τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἀναγκαστικά. Αὐτό τό γεγονός ἐπιδρά θεραπευτικά στόν ἄρρωστο ἄνθρωπο»⁶¹.

Μέ τήν προσευχή λοιπόν τῆς Χ.Ε. δέν διατυπώνει κάποιο αἴτημά του ὁ ἀσθενής γιά τή θεραπεία του, γιατί, οὐσιαστικά, ἀσθένεια δέν ὑπάρχει. Ὁ «Χριστιανός Ἐπιστήμων», προσευχόμενος δέν ζητεῖ ἀπό τόν Θεό νά τόν θεραπεύσει. «Ὁ Θεός δέν ἐπηρεάζεται ἀπό τούς ἀνθρώπους. Τό θεῖον αὐτί δέν ἔχει ἀκουστικόν νεῦρον»⁶².

Ἐνα παράδειγμα: Ἐνας «Χριστιανός Ἐπιστήμονας» προσευχόμενος «ἄρχισε νά βεβαιώνῃ ἐμφατικά αὐτό πού ἤξερε γιά τόν Θεό καί γιά τή σχέσι πού εἶχε ὁ ἴδιος μέ τόν Θεό. Ἰ ὕστερα ἀπό κάθε πρότασι σταματοῦσε, γιά νά βεβαιωθῇ ὅτι πράγματι ἤξερε ὅτι αὐτά πού ἔλεγε ἦταν ἀληθινά... (ἔλεγε): Ἐπειδή εἶμαι ἡ ἔκφρασις τοῦ εἶναι Του, δέν εἶναι δυνατόν νά χωρισθῶ ἀπ' Αὐτόν, οὔτε νά στερηθῶ κανένα καλό. Δέν ὑπάρχει δύναμις στήν σάρκα, ἡ στήν ὕλη, γιά νά ἐμποδίση ἢ νά ἀνατρέψῃ τήν ἐνέργεια τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ. Αὐτή εἶναι ἡ ἀλήθεια γιά τό εἶναι μου, αὐτήν ἀκριβῶς τήν στιγμή... Τό ἄμεσο ἀποτέλεσμα τῆς προσευχῆς αὐτῆς τῆς πνευματικῆς κατανοήσεως ἦταν ὅτι κάθε συναίσθημα φόβου καί πιεστικῆς ἀνάγκης ὑπεχώρησε»⁶³.

Αὐτό, βεβαίως, δέν εἶναι προσευχή. Εἶναι μιά διανοητική ὑπόθεση, μιά ἀνθρώπινη τεχνική, παρόμοια μέ τίς τεχνικές τῆς «θετικῆς σκέψης» καί προφανῶς ἐντάσσεται στίς ἀντιχριστιανικές περὶ Θεοῦ καί ἀνθρώπου.

Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, λέει ἡ Χ.Ε., ἔκανε χρήση τῆς «ἐπιστημονικῆς προσευχῆς», ὅπως στήν περίπτωση τοῦ Λαζάρου. Διανοήθηκε ὅτι ὁ Λάζαρος δέν εἶχε πεθάνει, γιατί ἦταν ἀντανάκλαση τοῦ Θεοῦ, καί ὁ Λάζαρος ἐξῆλθε τοῦ μνημείου. Ἡ ἀνάστασις λοιπόν τοῦ Λαζάρου δέν ἦταν ἓνα θαῦμα, ἓνα ἀποτέλεσμα τῆς θεϊκῆς ἐξουσίας τοῦ Χριστοῦ πάνω σέ ἓναν πραγματικά νεκρό ἄνθρωπο. Ἦταν ἀποτέλεσμα μιᾶς «ἐπιστημονικῆς προσευχῆς», κατά τήν ὁποία ὁ Ἰησοῦς Χριστός κατόρθωσε νά «ἐναρμονίσει» τήν «ἀλάνθαστη νοημοσύνη» του μέ τήν παντοδυναμία τοῦ «Θείου Νοῦ», «νά βεβαιώνῃ ἐμφατικά αὐτό πού ἤξερε γιά τόν Θεό καί γιά τή σχέσι πού εἶχε ὁ ἴδιος μέ τόν Θεό» καί ἔτσι νά ἐξέλθει ὁ «τετραήμερος» Λάζαρος ἀπό τό μνημεῖο, στό ὁποῖο προφανῶς ἦταν κρυμμένος - ὅπως καί ὁ Ἰησοῦς ἀργότερα - καί ὄχι νεκρός, ἀφοῦ θάνατος δέν ὑπάρχει. Θά τολμοῦσα νά σημειώσω, ὅτι ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου, ὅπως τήν ἀντιλαμβάνεται ἡ Χ.Ε., μοιάζει γιά θεατρικό ἐπεισόδιο. Αὐτά τὰ ἀπίστευτα προκύπτουν ἀπό τίς θεωρίες τῆς Χ.Ε.

⁶⁰ H.H. Irwin, ἔνθ. ἄνωτ.

⁶¹ Ἐπιστήμη καί Ὑγεία, σ. 75. Βλ. καί π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, μν. ἔργ. σ. 558.

⁶² Ἐπιστήμη καί Ὑγεία, σσ. 2 καί 7. Βλ. καί παρὰ Δημ. Μαγκριώτη, ἔν. ἄνωτ. σ. 25.

⁶³ Αὐτόθι.

Κατά τήν Χ.Ε., εἶναι λοιπόν ἀνώφελη καί ἀδύναμη ἡ προσευχή, ὅπως τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ τή διδάσκει. Ὁ ἄνθρωπος δέν ἔχει ἀνάγκη νά προσεύχεται στόν Θεό γιά θεραπεία, ἀφοῦ εἶναι «συναιώνιος» καί «ὁμοούσιος» μέ τόν Θεό. Γι' αὐτό, τό νά προσευχόμεσθε γιά τήν θεραπεία ἐνός ἀσθενῆ εἶναι «τυφλή πίστη».

στ) Σχέση Χ.Ε. καί Ἱατρικῆς Ἐπιστήμης

Ἐνα τελευταῖο θέμα πού τίθεται εἶναι: Ποιά ἡ θέση καί ἡ γνώμη τῆς Χ.Ε. γιά τήν ἱατρική καί τήν φαρμακευτική; Μέ τήν προσπάθεια τῆς «θεραπείας», λέει ἡ Χ.Ε., δέν συμβιβάζεται ἡ ἱατρική ἐπιστήμη, οὔτε ἡ φαρμακευτική. «Ἡ πείρα ἔχει δείξει ὅτι ἡ προσπάθεια νά συνδυάσωμεν τήν θεραπευτικήν τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης μέ τήν ἱατρικήν ἀδικεῖ καί τά δύο συστήματα καί μειώνει τήν ἀποτελεσματικότητα ἀμφοτέρων»⁶⁴. «Ὅταν, λοιπόν, προσπαθεῖ κανεῖς νά διαγνώσει καί νά διορθώσει τίς σωματικές λειτουργίες καί μέ ἱατρικά καί μέ πνευματικά μέσα, κατευθύνει τή σκέψη πρός δύο ἀντίθετες διευθύνσεις τήν ἴδια ὥρα, μιά ἐνέργεια πού διχάζει τή νομιμοφροσύνη του καί ἐμποδίζει τή θεραπευτική μέθοδο»⁶⁵.

Στήν ἐπίσημη ἱστοσελίδα τῆς Χ.Ε., σέ ἐρώτηση: «Μπορεῖτε νά τήν συνδυάσετε μέ φαρμακευτική ἀγωγή;», δίδεται ἡ ἀπάντηση: «Βασίζεται στήν ἀπόλυτη δύναμη τοῦ Πνεύματος, τοῦ Θεοῦ. Ἐνα σύστημα πού βασίζεται στό Πνεῦμα ὡς τήν μόνη δύναμη συνήθως δέν μπορεῖ νά συνδυασθεῖ μέ ἄλλα συστήματα, ὅπως εἶναι τά φάρμακα, τά ὁποῖα βασίζονται στήν ὕλη ὡς δύναμη»⁶⁶.

Υπάρχουν ὅμως καί ἐξαιρέσεις: «Εἰς ὅσας χώρας ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ὑποχρεωτικήν ἱατρικήν περίθαλψιν διά τούς ἀνηλίκους, οἱ Χριστιανοί Ἐπιστήμονες εἶναι, ὅπως πάντοτε νομοταγεῖς». Αὐτό μπορεῖ νά συμβεῖ καί σέ περιπτώσεις τοκετῶν, καταγμάτων, μολυσματικῶν ἀσθενειῶν κ.ἄ. Πάντως, «ἡ Χριστιανική Ἐπιστήμη ἀποδεδειγμένως δύναται νά θεραπεύη ὄχι ἀπλῶς μερικά εἶδη ἀσθενειῶν ἀλλά πᾶσαν ἀσθένειαν»⁶⁷.

Τέλος ἡ Χ.Ε. ἐκπαιδεύει εἰδικά, ὅπως ἤδη εἶπαμε, τούς «πρακτίσιονερς»⁶⁸, οἱ ὁποῖοι, προσφέρουν τίς «θεραπευτικές» ὑπηρεσίες τους στούς ἀσθενεῖς ἰδιωτικά. Βεβαίως, τό ἔργο τοῦ «πρακτίσιονερ» δέν εἶναι ἐθελοντικό. Ἀμοίβονται ἀνάλογα μέ τήν περίπτωση καί μερικές φορές οἱ «θεραπευόμενοι» - ἀπό εὐγνωμοσύνη, ὅπως γράφουν - τούς ἀνταμοίβουν πλουσιοπάροχα.

⁶⁴ Ἡ ἀλήθεια περί τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης, σ. 11.

⁶⁵ J.D. Timpson, ἔνθ. ἄνωτ.

⁶⁶ Christian Science, Τί εἶναι ἡ Χριστιανική Ἐπιστήμη.

⁶⁷ Ἡ ἀλήθεια περί τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης, σσ. 11-12.

⁶⁸ «Πρακτίσιονερ τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης εἶναι τό ἄτομο ἐκεῖνο - ἄνδρας ἢ γυναίκα - πού ἀφιερώνει ὅλο τόν καιρό του στό θεραπευτικό ἔργο. Ὅταν ἕνας πρακτίσιονερ καλεῖται νά βοηθήσει κάποιον, ἀμέσως στρέφει τή σκέψη του στό Θεό μέ πίστη καί πνευματική κατανόηση Αὐτοῦ, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπό τή μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς καί τοῦ ἐγχειριδίου τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιστήμης», J.D. Timpson, ἔνθ. ἄνωτ.

στ) Συμπεράσματα

Μέ όσα παραθέσαμε προσπαθήσαμε νά αναδείξουμε τίς αντιχριστιανικές καί αντιεπιστημονικές θέσεις τής «Χριστιανικής Έπιστήμης», ώς ένα παράδειγμα αίρετικῆς προσέγγισης τοῦ προβλήματος τής άσθενείας. Καί μόνη ή παρουσίαση τῶν θέσεων αὐτῶν καθιστᾶ περιττή μιᾶ περαιτέρω συστηματική ἀναίρεση τους καί ἀποδεικνύει ἔωλους τούς ισχυρισμούς της, ὅτι ἐπιτελεῖ «θεραπεῖες», οἱ ὁποῖες ἀποδεικνύουν ὅτι ἀποκατέστησε «τόν ἀρχικόν Χριστιανισμόν καί τό ἀπολεσθέν του στοιχείο τῆς θεραπείας»⁶⁹. Θά ὀλοκληρώσουμε τήν διαπραγμάτευση τοῦ θέματος μέ τήν ὑπενθύμιση τῶν κυριότερων θέσεων καί χαρακτηριστικῶν τῆς κινήσεως αὐτῆς, ἐν εἶδει συμπερασμάτων:

Από τή μελέτη τῶν θέσεων καί τῶν θεωριῶν τῆς Χ.Ε. προκύπτει σαφῶς ὅτι αὐτή οὔτε χριστιανική εἶναι οὔτε ἐπιστήμη.

α) Δέν εἶναι χριστιανική διότι:

-Στίς βασικές διδασκαλίες της περί Θεοῦ, Χριστοῦ καί ἀνθρώπου, διαπιστώνουμε τίς αντιχριστιανικές πανθειστικές δοξασίες τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ καί τοῦ Αποκρυφισμοῦ, οἱ ὁποῖες υἰοθετήθηκαν καί ἀπό τίς ὀμάδες τῆς «Νέας Ἐποχῆς». Ὁ Θεός εἶναι συναιώνιος καί ὁμοούσιος μέ τόν ἀνθρωπο καί μέ τό σύμπαν.

-Ὁ ὄρος «Χριστός» στή Χ.Ε. ἔχει τή γνωστή ἀποκρυφιστική ἔννοια τῆς «χριστικῆς καταστάσεως». Ὁ Ἰησοῦς Χριστός τῶν Εὐαγγελίων δέν εἶναι Θεός, γι' αὐτό δέν θεραπεύει καί δέν ἐνεργεῖ θαυματουργικά ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλά ἐπειδή ἐναρμονίζεται κι αὐτός μέ τόν ισχύοντα «νόμο». «Ἡ μέθοδος τοῦ Διδασκάλου μας ἦταν μιᾶ ἀπλή, ἐπιστημονική, διαδικασία πού μπορεῖ, ὅπως διαβεβαίωσε ὁ ἴδιος, νά ἐφαρμοστῆ καί τώρα ἀπ' ὄλους τούς ἀνθρώπους, ὅπως καί στή δική του ἐποχή»⁷⁰. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἦταν φαινομενική, ἀφοῦ δέν ἀπέθανε ἀλλά κρύφτηκε στόν Τάφο, γιά νά ἀποδείξει στους μαθητές του ὅτι δέν ὑπάρχει ὕλη.

-Τό Ἅγιο Πνεῦμα δέν εἶναι τό τρίτο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ὁ Παράκλητος εἶναι ἡ ἴδια ἡ Χ.Ε.

-Ἡ Χ.Ε. καταργεῖ οὐσιαστικά τήν Ἁγία Γραφή, ἐνῶ ισχυρίζεται ὅτι στηρίζεται σ' αὐτή, καί θεωρεῖ ἐξ ἴσου ὡς «ιερό» βιβλίο της τό σύγγραμμα τῆς Baker «Ἐπιστήμη καί Ὑγεία μέ κλειδί τῶν Γραφῶν».

-Ὁ ἀνθρωπος εἶναι «ἀντανάκλαση τοῦ Θεοῦ» καί ὁμοούσιος μέ τόν Θεό καί ἐπομένως «συναιώνιος». Δέν ὑπάρχει διάκριση καί διαφορά οὐσίας μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπου. Ἐπομένως, δέν ὑπῆρξε καί δέν μποροῦσε νά ὑπάρξει πτώση τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ διαπίστωση αὐτῆς τῆς

⁶⁹ «Ὁ Κῆρυξ τῆς Christian Science (ἑλληνικά), ἀρ. 4, 2002, σ. 24.

⁷⁰ J.D. Timpson, ἔνθ. ἀνωτ.

ιδιότητάς του καί ἡ ἑναρμόνισή του μέ τούς νόμους τοῦ Θεοῦ, διά τῆς σκέψεως, ἐπιφέρει τή «θεραπεία».

-Οἱ «θεραπείες» τῆς Χ.Ε. δέν ἔχουν καμμία σχέση μέ τίς θαυματουργικές θεραπείες τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τῶν Ἁγίων. Οἱ «θεραπείες» τῆς Χ.Ε. δέν εἶναι θεραπείες οὔτε ὑπό τή θαυματουργική, οὔτε ὑπό τήν ἐπιστημονική ἔννοια. Οἱ «θεραπείες» τῆς Χ.Ε. δέν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς προσευχῆς καί τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Εἶναι τό αὐτόματο ἀποτέλεσμα τοῦ «θείου νόμου τῆς ἑναρμονίσεως», πού σημαίνει ἀπλά τήν γνώση τοῦ εἶναι τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου, κατά τή Χ.Ε. βεβαίως, καί τῆς σχέσεως οὐσίας μεταξύ τους. Οἱ «πρακτίσιονερς» τῆς Χ.Ε. ἰσχυρίζονται ὅτι θεραπεύουν «ψευδαισθήσεις». Ὁ Χριστός καί οἱ Ἅγιοι ἀναγνωρίζουν τήν ὑπαρξη τοῦ φυσικοῦ κακοῦ καί τῶν ἀσθενειῶν, καί τά θεραπεύουν μέ τήν πανσθενουργό δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

-Ἡ Χ.Ε. ἀρνεῖται τήν ἔννοια, τή σημασία καί τή δύναμη τῆς προσευχῆς καί κάνει λόγο γιά «ἐπιστημονική προσευχή», ἡ ὁποία οὐδεμία σχέση ἔχει μέ τήν χριστιανική προσευχή.

β) Ἀλλά οὔτε καί ἐπιστήμη εἶναι ἡ Χ.Ε. διότι:

-Σέ ἀντίθεση μέ τίς θέσεις καί τά ἀξιώματα τῆς ἐπιστήμης, ἀρνεῖται τήν πραγματική ὑπόσταση τῆς ὕλης, τοῦ φυσικοῦ κακοῦ, τοῦ πόνου, τῆς ἀσθένειας, τοῦ θανάτου κ.ο.κ., θεωρώντάς τα «ψευδαισθήσεις». Οἱ ἀσθένειες ὅμως ἀποτελοῦν τό πραγματικό ἀντικείμενο τῆς ἱατρικῆς καί τῆς φαρμακευτικῆς ἐπιστήμης καί ἡ θεραπεία τους τόν στόχο τους.

-Ἡ Χ.Ε. ἰσχυρίζεται ὅτι θεραπεύει τή σκέψη τῆς ἀσθένειας τοῦ ἀσθενοῦς, διά τῆς σκέψεως καί ὄχι πραγματικές σωματικές ἀσθένειες, τίς ὁποῖες δημιουργεῖ τό πεπερασμένο «θνητό πνεῦμα» μας. Ὅποιος γνωρίζει τίς ιδιότητες τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἡ Χ.Ε. τόν διδάσκει, καί ἑναρμονισθεῖ μέ τόν «βασιλικό νόμο», θεραπεύεται.

-Ὡς «Χριστιανική Ἐπιστήμη», ἀποκαλυφθεῖσα δηθεν στήν ἰδρύτρια τῆς Mary Baker Eddy ὑπό τοῦ Θεοῦ, ἀπορρίπτει κάθε συνεργασία μέ τήν ἐπιστημονική συμβατική ἱατρική καί τή φαρμακευτική.

-Βρισκόμαστε δηλαδή μᾶλλον μπροστά σέ τεχνικές «θετικῆς σκέψης» ἢ ἀκόμη καί αὐθυποβολῆς, καί σέ παρόμοιες μεθόδους πού ἐφαρμόζονται στίς ἀργότερα ἐμφανισθεῖσες ομάδες τῆς «Νέας Ἐποχῆς», καί εἰδικότερα στίς «ψυχολατρεῖες» καί τίς «ἐναλλακτικές θεραπείες».

Συνελόντι εἰπεῖν, ἡ Χ.Ε., ἀκυρώνει τή Χριστιανική Πίστη καί τίς διδασκαλίες τῆς Ἁγίας Γραφῆς περί Θεοῦ καί κόσμου, περί τῆς μοναδικότητος τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, περί τῆς Ἀναστάσεώς Του καί τῶν θαυματουργικῶν θεραπειῶν Του, περί τῶν ἀκτίστων θείων ἐνεργειῶν, περί τῆς ἀξίας καί τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου, περί τοῦ φυσικοῦ καί ἠθικοῦ κακοῦ κ.ἄ. Ἰσχυρίζεται, ἀντιγραφικά, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι μόνο πνεῦμα, ἀποκλείοντας σ' αὐτόν τό φυσικό κακό ἀλλά καί τό

ἠθικό κακό, δηλαδή τήν ἁμαρτία, πού εἶναι χαρακτηριστικό τῆς ἐλεύθερης προαίρεσής του.

Παρ' ὅλα ταῦτα, προβάλλει τόν παραλογισμό ὅτι θεραπεύει τήν ἀσθένεια, ἀκόμη καί τήν ἁμαρτία, γιά τά ὅποια διακηρύττει ὅτι εἶναι «ψευδαισθήσεις» καί δέν ὑπάρχουν. Ἐπομένως, ἡ Χ.Ε. δέν θεραπεύει πραγματικά τή φυσική ἀσθένεια, ἀφοῦ ἡ ἀσθένεια, ὅπως ἰσχυρίζεται, δέν ὑπάρχει. Ἀλλά οὔτε καί τήν πνευματική ἀσθένεια μπορεῖ νά θεραπεύσει, δηλαδή τήν ἁμαρτία, ἀφοῦ αὐτή δέν θεραπεύεται «ἐπιστημονικά».

Ὅμως, κατά τή χριστιανική διδασκαλία τό φυσικό καί τό ἠθικό κακό ὑπάρχουν, ὄχι βεβαίως ὄντολογικά ἀλλά ὡς ἀποτέλεσμα τῆς πτωτικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου, τῆς φθαρτότητας καί τῆς ἐλεύθερης βουλήσεώς του καί θεραπεύονται θαυματουργικά διά τῆς Χάριτος τοῦ Χριστοῦ. Τά «παθήματα» τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δέν ἦταν «ψευδαισθήσεις» ἀλλά πραγματικές δοκιμασίες, σωματικές καί πνευματικές, γιά τίς ὁποῖες ὁ ἴδιος καυχόταν. Ἦταν «σκόλοψ τῆ σαρκί», γιά τόν ὁποῖο τρίς παρεκάλεσε τόν Κύριο νά τόν ἀπαλλάξει, χωρίς ὅμως νά τοῦ δοθεῖ ἡ θεραπεία (Β' Κορ. 12,7,9). Ἐξ' ἄλλου, ἡ προσευχή δέν ἐκβιάζει τή βούληση τοῦ Θεοῦ, οὔτε λειτουργεῖ αὐτόματα καί ἀναγκαστικά. Ἡ πραγματική θεραπεία δέν εἶναι οὔτε ἀποτέλεσμα τῆς γνώσεως τοῦ ἀνθρώπου οὔτε δεδομένη, ἀνήκει ἀποκλειστικά στή θαυματουργική βούληση τοῦ Θεοῦ. Ἄλλωστε, οἱ θλίψεις, οἱ δοκιμασίες, οἱ ἀσθένειες, εἶναι συνήθη φαινόμενα στή ζωή τῶν Ἁγίων. Θεωροῦνται μάλιστα ἀπαραίτητες γιά τούς ἀθλητές τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, κτιστός καί τρεπτός, μέ πνεῦμα ἀλλά καί μέ σῶμα, δηλαδή καί ὕλη, καί ὡς τέτοιος ὑφίσταται τή φθορά, τήν ἀσθένεια καί τόν θάνατο, τά ὅποια δέν ἀποτελοῦν «ψευδαισθήσεις». Σύμφωνα μέ τή χριστιανική διδασκαλία, «Τό προπατορικό ἁμάρτημα εἰσάγει μεταβολές, δημιουργεῖ ἀποκλίσεις, γεννᾷ νοσήματα στό ἐπίπεδο τῶν ψυχικῶν δυνάμεων· ὄχι ὅμως μόνο σ' αὐτό. Οἱ σωματικές λειτουργίες καί οἱ αἰσθήσεις, ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος χρησιμοποιεῖ τά διάφορα ὄργανα τοῦ σώματός του καί μέσα τῆς ἀντίληψης διά τῶν αἰσθήσεων ἔχουν ἐπίσης ὑποστειῖ διαστροφή καί συνεπῶς καθίστανται ἀσθενεῖς»⁷¹.

Ἐν κατακλείδι, μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἡ «Χριστιανική Ἐπιστήμη», ὅπως καί πολλές αἰρετικές κινήσεις, χριστιανικές, παραχριστιανικές καί παραθρησκευτικές, ἰδιαίτερος ὅσες ἐπαγγέλλονται καί εὐαγγελίζονται τή θεραπεία τοῦ ἀνθρώπου – εἴτε τή σωματική εἴτε τήν πνευματική-, εἶναι συστήματα στά ὅποια ὁ ἄνθρωπος ἐπιδιώκει νά θεραπεύσει ἢ νά σώσει τόν ἑαυτό του χωρίς τόν Θεό, στηριζόμενος στίς δικές του καί μόνο δυνάμεις καί προσπάθειες. Ὅμως, ἡ σωτηρία, καί στήν περίπτωση τῆς Χ.Ε. ἡ «θεραπεία», χωρίς τόν Θεό, εἶναι ἄρνηση τοῦ Θεοῦ καί σίγουρα μιᾶ νέα

⁷¹ J.Cl. Larchet, *Ἡ θεραπευτική τῶν πνευματικῶν νοσημάτων*, τόμ. Α', σσ. 187-188.

έκδοχή τοῦ «εὐαγγελίου τοῦ ὄψεως». Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὀλοκληρωμένος καί πραγματικά θεραπευμένος, κατά τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, μόνο στήν πλήρη ἔνωσή του μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό⁷².

Οἱ διδασκαλίες λοιπόν τῆς Χ.Ε. εἶναι ἀντιχριστιανικές καί ἀντιεπιστημονικές καί δέν μποροῦν νά θεραπεύσουν οὔτε πνευματικά οὔτε ἐπιστημονικά. Τί λοιπόν «θεραπεύει» ἡ «Χριστιανική Ἐπιστήμη»; Μήπως οἱ λεγόμενες «θεραπεῖες» της ἀποτελοῦν τήν μόνη ἀληθινή «ψευδαίσθηση»;

⁷² Βλ. Αὐτόθι, σ. 41.